

Povijesni razvoj turizma Općine Malinska - Dubašnica

Linardić, Emanuela

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Tourism and Hospitality Management / Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:191:832406>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of Faculty of Tourism and Hospitality Management - Repository of students works of the Faculty of Tourism and Hospitality Management](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Preddiplomski sveučilišni studij

EMANUELA LINARDIĆ

Povijesni razvoj turizma Općine Malinska – Dubašnica

**Historical development of tourism in The Municipality of
Malinska – Dubašnica**

Završni rad

Opatija, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Preddiplomski sveučilišni studij
Poslovna ekonomija u turizmu i ugostiteljstvu
Studijski smjer: Menadžment u hotelijerstvu

Povijesni razvoj turizma Općine Malinska – Dubašnica

**Historical development of tourism in The Municipality of
Malinska – Dubašnica**

Završni rad

Kolegij:	Turistička geografija	Student:	Emanuela Linardić
Mentor:	doc. dr. sc. Hrvoje Grofelnik	Matični broj:	24390/18

Opatija, rujan 2023.

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

Emanuela Linardić
(ime i prezime studenta)

24390/18
(matični broj studenta)

Povijesni razvoj turizma Općine Malinska – Dubašnica
(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila/o, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student–autor završnog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, _____ 05.09.2023. _____

Emanuela Linardić

Potpis studenta

Sažetak

Tema ovog rada je povijesni razvoj turizma Općine Malinska – Dubašnica na otoku Krku s naglaskom na geografska obilježja i kronološki razvoj turizma. Prvi dio rada obuhvaća geografski smještaj i položaj, administrativnu podjelu, upravljanje i osnivanje Općine. Krški reljef, mediteranska klima, bogatstvo biljnog i životinjskog svijeta čine prirodna geografska obilježja ovog kraja. Početci razvoja turizma, prva postignuća i razvitak turističke ponude sredinom 20. stoljeća utjecali su prepoznatljivost Malinske kao destinacije za odmor i razonodu, s naglaskom na najluksuzniji hotelski kompleks tog doba, Haludovo. Nekada malo ribarsko naselje, postalo je popularno turističko odredište. Poslijeratna događanja donijela su velike promjene uz brojne posljedice koje su utjecale na turizam. Izgradnja novih kupališta, uređenje pješačkih staza i parkova, obnavljanje ugostiteljskih objekata, ponovno su vratile imidž mjestu. Obuhvaćena su suvremena turistička obilježja, kao što je gastronomska ponuda, manifestacije, turistička infrastruktura, razni dubašljanski običaji i tradicija održavana stoljećima. Općina Malinska – Dubašnica prilagođava se suvremenim trendovima, nastoji očuvati svoj identitet i održivost, no uvijek postoji prostor za napredak.

Ključne riječi: Općina Malinska – Dubašnica; geografska obilježja; turizam; povijesni razvoj

Summary

The topic of this paper is the historical development of tourism of the municipality of Malinska – Dubašnica on the island of Krk with an emphasis on geographical features and chronological development of tourism. The first part of the paper includes geographical location and position, administrative division, management and establishment of the municipality. Karst relief, Mediterranean climate, wealth flora and fauna make natural geographical features of this region. The beginnings of the growth of tourism, the first achievements and the occurrence of the tourist offer in the middle of the 20th century influenced the recognition of Malinska as a destination for vacation and leisure, with an emphasis on the most luxurious hotel complex of that time, Haludovo. Once a small fishing village, it has become a popular tourist destination. Post-war events brought major changes with numerous consequences that affected tourism. The construction of new beach areas, the arrangement of hiking trails and parks, the renovation of catering facilities, have once again restored the image of the place. Contemporary tourist features are included, such as gastronomic offer, events, tourist infrastructure, various customs of Dubašnica and traditions maintained for centuries. The Municipality of Malinska – Dubašnica adapts to modern trends, strives to preserve its identity and sustainability, but there is always space for improvement.

Keywords: Municipality of Malinska – Dubašnica; geographical features; tourism; historical development

Sadržaj

Uvod.....	1
1. Geografski smještaj i položaj	3
2.1. Administrativna podjela	5
2.2. Općinska uprava.....	5
3. Prirodno – geografska obilježja Općine Malinska – Dubašnica	7
4. Društveno – geografska obilježja Općine Malinska – Dubašnica.....	10
4.1. Stanovništvo	11
4.2. Naselja	12
4.3. Gospodarstvo.....	13
5. Turizam Općine Malinska – Dubašnica	15
5.1. Povijest turizma Općine	15
5.1.1. Počeci razvoja krajem 19. stoljeća	16
5.1.2. Faza svijesti i prvih postignuća	18
5.1.3. Faza intenzivnog razvoja turizma	21
5.1.3.1. Turističko društvo Malinska.....	22
5.1.3.2. Razvitak turističke ponude	22
5.1.3.3. Hotelski kompleks Haludovo	23
5.1.3.4. Promjene turističkog prometa	25
5.1.4. Faza oporavka i konsolidacije turističkog života	28
5.2. Suvremena turistička obilježja Općine Malinska – Dubašnica.....	29
5.2.1. Tradicija i običaji	29
5.2.2. Turistička infrastruktura	30
5.2.3. Gastronomska ponuda	31
5.2.4. Analiza turističkog prometa	32
5.2.5. Plan razvoja turizma.....	34
Zaključak.....	35
Bibliografija	36
Internetski izvori	36

Popis ilustracija	38
Tablice	38
Grafikoni	38
Slike.....	38

Uvod

Općina Malinska – Dubašnica smjestila se na sjeverozapadnom dijelu otoka Krka, u istoimenoj prostranoj uvali omeđenoj rtovima Čuf i Pelova. Predstavlja mlađe otočko naselje koje se počelo spominjati u 15. stoljeću, poznatije kao pristanište za brodove. Početkom 19. stoljeća Malinska bilježi značajan razvoj kao izvozna luka za ogrjevno drvo. Stanovništvo se bavilo ribarstvom, brodarstvom, pomorstvom, poljoprivredom i trgovinom, sve dok na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće nije krenula stvarati imidž turističkog mjesta.

Danas, Malinska gostima pruža brojna kupališta, izlete brodom, razne sportove na vodi, izložbe, manifestacije, ribolov, noćni život te bogatu gastronomsku ponudu. Dugogodišnjom turističkom tradicijom, ugodnim podnebljem, gostoljubivošću domicilnog stanovništva, povoljnim zemljopisnim smještajem i prometnom povezanošću, Malinska privlači turiste više od stotinu godina i dalje se razvija.

Cilj ovog rada je prikazati osnovne čimbenike koji su utjecali na razvoj turizma Općine Malinska – Dubašnica, ali isto tako poboljšati sliku turističkog odredišta kako bi uspješno utjecalo na ukupnu kulturnu, demografsku, gospodarsku, socijalnu i komunalnu strukturu zapadnog dijela otoka Krka.

Tijekom pisanja rada korištena je metoda dedukcije, metoda analize i sinteze, klasifikacije i deskripcije, te statistička metoda. Metodom dedukcije pretpostavlja se poznavanje općih znanja na temelju kojih se spoznaje poseban ili pojedinačan zaključak. Metodom analize se raščlanjuju složeni pojmovi na njihove jednostavnije sastavne dijelove, dok se metodom sinteze jednostavniji elementi povezuju u složenije pojmove i zaključke. Metoda klasifikacije je jednostavna metoda koja je korištena kako bi podijelila opće pojmove na posebne. Metoda deskripcije je upotrijebljena kako bi povezala jednostavno opisivanje s važnim obilježjima opisanih koncepata. Statističkom metodom na egzaktn način je objašnjena opća pravilnost, određenost i zakonitost masovnih pojava.

Rad je podijeljen u pet dijelova. U prvom dijelu rada se opisuje geografski smještaj i položaj Općine. Obradeni su geografski elementi koji su utjecali na razvoj turizma, odnos između ostalih Općina na Otoku Krku i prometna povezanost sa Gradom Rijeka.

U drugom dijelu je prikazana administrativna podjela Općine Malinska – Dubašnica, kao i tijela Općinske uprave koja su odgovorna za obavljanje javnih dužnosti.

U trećem dijelu je opisano kako su se prirodno – geografski elementi odrazili na uspješnost turizma na ovom području, odnosno koliko je pogodna klima i ostali čimbenici.

Četvrti dio prikazuje broj stanovnika, sastav Općine te privrednu djelatnost koja čini temelj društvenog života putem podjele rada, razmjene, proizvodnje i upravljanja.

Peti dio sastoji se od kronološkog redoslijeda razvoja turizma. Uključuje početak razvoja, preko intenzivnog rasta do trenutnog stanja turističke uspješnosti kao i promjena koje su se zbivale tijekom tih razdoblja.

Na kraju slijedi zaključak koji pobliže opisuje svrhu pisanja samog rada i cjelokupni pregled na utvrđena saznanja, literatura koja je prikupljena iz sekundarnih izvora te popis ilustracija koje su priložene u radu.

1. Geografski smještaj i položaj

Općina Malinska – Dubašnica smjestila se na sjeverozapadnom dijelu otoka Krka koji je po svojoj površini drugi najveći otok u Hrvatskoj. Površina otoka Krka iznosi 405,78 km² i nalazi se u grupaciji kvarnerskih otoka, smješten između Istre i Velebita, dok s južne strane zatvara Riječki zaljev. Općinu čine dvadesetak raštrkanih sela, koja se pružaju od obalnog do unutrašnjeg dijela otoka i podijeljena su u tri skupine – Dolinjska sela, Gorinjska sela i Poganka. Okružena je Općinom Omišalj na sjeveru, Općinom Dobrinj na zapadu, na istoku je Grad Krk, dok je na zapadnoj strani otvorena prema moru i ima pogled prema Kvarnerskom zaljevu i Gradu Rijeci. Nalazi se približno u sredini otoka, relativno niske i pristupačne obale pa također ima pogled na Istru i Učku sa zapadnog područja. Geografski položaj Općine je 45,13° sjeverne zemljopisne širine i 14,53° istočne zemljopisne dužine.

Slika 1. Položaj Općine Malinska – Dubašnica

Izvor: https://www.apartments-croatia.com/krk_en/index.htm

2. Općina Malinska – Dubašnica

„Općina Malinska – Dubašnica je pravna osoba, jedinica lokalne samouprave Primorsko – goranske županije u Republici Hrvatskoj (EU), osnovana 1993. godine kao Općina Malinska, a od 1997. godine nosi naziv Općina Malinska – Dubašnica.“¹ Sjedište Općine Malinska – Dubašnica je naselje Malinska koje je ujedno i službeni naziv za cijelo područje, dok povijesno ime Dubašnica polako blijedi. Iako danas ne postoji selo tog nazivlja, brojni civilni i crkveni zapisi nalažu da je središte starog dijela naselja nekada bilo upravo pod tim imenom koje se dalje širilo na okolne prostore.

Područje Dubašnica je u antičko doba bilo pod upravom Grada Krka kada je pripadala sastavnom dijelu omišaljskog kaštela, *komuna* ili *kunfina*. Izgradnjom mlina (melin, malin) početkom 15. stoljeća započinje povijest Malinske po kojem je i dobila ime.² Naseljavanje područja oko Malinske, koje se naziva Dubašnica traje tijekom cijelog 15. stoljeća koje je poticao Krčki knez Frankopan.

Nakon što su „Lloydovi parobrodi počeli pristajati 1866. godine“³, Malinska se počinje razvijati i pojavljuje se turizam kao nova gospodarska grana. Prostor Općine Malinska – Dubašnica proteže se na površini od 76,68 km² s okolicom, a osnovni simbol u grbu je dub odnosno hrast. Dan obilježavanja Općine je 20. srpnja, odnosno dan Svetog Apolinara, sveca dubašljanske župe koji odabran 1997. godine kao zaštitnik mjesta.⁴

Slika 2. Grb Općine Malinska – Dubašnica

Izvor: <https://www.crwflags.com/fotw/flags/hr-ri-mu.html>

¹ <https://www.malinska.hr/o-opcini/> (05.07.2023.)

² https://www.kvarnerski-otoci.hr/?page_id=1580 (28.08.2023.)

³ Radić, *Voljenoj vali – Razvoj turizma u Malinskoj*, 22.

⁴ Dujmović i Galović, *Plovanska crikva Svetog Apolinara*, 28.

Na slici je prikazan simbol u grbu koji se temelji na imenu Dubašnica, odnosno na dubu iliti hrastu s velikom krošnjom, isprepletenih grana s dvanaest žireva i stabilnim razgranatim korijenom koji simbolizira snagu i mudrost, što su ujedno i kvalitete samog hrasta. Taj je grb je prvi put objavio Branko Fučić u *Istarskoj Danici* 1970. godine, ali u crno – bijeloj tehnici. Uspostavom Općine 1993. godine grb je stilizirao i hermetički izradio Mladen Stojić iz riječke tvrtke Heraldic Art d.o.o.⁵

2.1. Administrativna podjela

U doba antike, područje Dubašnice je bilo pod administrativnom upravom Grada Krka, no dolaskom Hrvata u sustavu je sa sjedištem u Omišlju radi stvaranja novih otočnih naselja. Sredinom 15. stoljeća Dubašnica se odvojila, postala župa i najmlađa otočna samostalna općinska jedinica sa središtem u gradu Krku. Uvrštena je u zapis o administrativnoj podjeli otoka Krka 1489. godine.⁶ Na zahtjev mještana, 1882. godine odijelila se od grada Krka i postala samostalna općina. Administrativno, kulturno i upravno sjedište Općine Malinska – Dubašnica je u Malinskoj na adresi Lina Bolmarčića 22. U zgradi je smještena i ispostava Lučke kapetanije Rijeka, kao i Matični ured Malinska.

2.2. Općinska uprava

Nositelj izvršne vlasti i zastupnik Općine je općinski načelnik, koji upravlja u skladu sa općim aktima općinskog vijeća. Kao rukovoditelj upravnog tijela općine, predlaže i sudjeluje u izvršenju općih akata općinskog vijeća, te nadzire i usmjerava djelovanje upravnih tijela. Također, upravlja nekretninama u općinskom vlasništvu kao i njezinim prihodima i rashodima, imenuje predstavnike općine u tijelima trgovačkih društava i javnih ustanova, te izvršava i ostale poslove koji su utvrđeni statusom i zakonom.

Općinsko vijeće u okviru svojih prava i dužnosti pruža opće i druge naputke, kao i provođenje ostalih poslova u skladu s Ustavom, zakonom i Statusom Općine Malinska – Dubašnica. Sastoji se od 13 članova odnosno Vijećnika koji su odabrani na način određen zakonom. Njihov zadatak je donijeti odluku o statusu Općine, odrediti uvjete i način postupanja

⁵ Bozanić, *Dubašnica: povijesne mijene, drevna župa i iseljenici u New Yorku*, 21.

⁶ Op. cit., 34.

o gospodarenju nekretnina u vlasništvu Općine, izvršiti proračun, kao i osnivanje javnih ustanova, trgovačkih društva i mnogi drugi.

Jedinstveni upravni odjel obavlja poslove iz samoupravnog djelokruga Općine u skladu sa zakonom. Ustrojena su četiri odsjeka kao unutarnje ustrojstvene jedinice sa pročelnikom na vlasti, a to su:

- Odsjek za opću upravu
- Odsjek za proračun i financije
- Odsjek za pravne poslove i EU fondove
- Odsjek za komunalno gospodarstvo, prostorno planiranje i upravljanje imovinom.⁷

Rad i djelovanje odjela nadzire i usmjerava Općinski načelnik, a upravlja pročelnik. Službenici obavljaju stručne i upravne poslove iz djelokruga jedinstvenog upravnog odjela, dok namještenici upravljaju pratećim i pomoćnim poslovima.

Mjesni odbor se na području Općine Malinska – Dubašnica osniva kao oblik neposrednog sudjelovanja građana pod utjecajem svakodnevnog života i rada građana koji odlučuju o lokalnim poslovima. Odbor se osniva prema interesu i potrebi lokalnog stanovništva kojom upravlja pravna osoba. Općinsko vijeće donosi odluku o području mjesnog odbora, a prijedlog za osnivanje novog mjesnog odbora mogu dati Općinsko vijeće, vijeće mjesnog odbora, minimalno 20% građana s područja već postojećeg mjesnog odbora, njihove organizacije i udruženja. Prijedlog sadrži podatke o predlagачu odnosno osobi koja je podnijela zahtjev, imenu mjesnog odbora, području i granicama, te sjedištu mjesnog odbora.

Tijela mjesnog odbora su predsjednik i vijeće mjesnog odbora koje biraju građani sa tog područja. Područja i sjedišta Mjesnih odbora Općine Malinska – Dubašnica jesu:

- Mjesni odbor Sveti Vid – Miholjice
- Mjesni odbor Poganka – Sveti Anton
- Mjesni odbor Porat – Vantačići
- Mjesni odbor Milčetići – Turčići – Zidarići
- Mjesni odbor Malinska – Bogovići.

⁷ <https://www.malinska.hr/jedinstveni-upravni-odjel/> (15.06.2023.)

3. Prirodno – geografska obilježja Općine Malinska – Dubašnica

S **geološkog aspekta**, cijeli otok Krk je građen od vapnenca, lapora i pješčenjaka.⁸ Razdoblja krede i dijela paleogena označavaju uvjeti plitke karbonatne platforme, nakon koje slijedi produblјivanje i taloženje lapora i turbidita. Daljnjim razvitkom, zabilježeni su prekidi u taloženju i velike tektonske deformacije koje još uvijek nisu razmotrene do kraja. Kvarterni razvitak je također nedovoljno istražen, usprkos tome što su uzduž jadranske obale i cijelog otoka izloženi slični talozi.⁹ Obilježava ga raznolikost taložnih i erozijskih okoliša, kao i velike klimatske promjene i morske razine. Što se tiče nadmorske visine, teritorij je u cjelini razmjerno nizak, do visine od 200 metara.

Reljef je krški, s raznim krškim oblicima: špiljama, škrapama i dolcima. Obalni prostor je razveden i čine ga brojni zaljevi, uvale i šljunčane plaže. Otok Krk se na osnovi pružanja i izgleda reljefa, kao i na osnovi njegove nejednake geološke građe, može raščlaniti uzdužno i podijeliti poprečno. Općina Malinska – Dubašnica spada pod uzdužno pružanje otočnog reljefa, što bi značilo da je uklapa u poznati dinarski smjer šireg planinskog prostora koji se nastavlja prema jugu i širi prema istoku u dinarsko gorje. Uzdužne elemente reljefa predstavljaju tri usporedne udoline (sinklinale): istočna, središnja i zapadna; te uzvišenja (antiklinale) između njih.¹⁰ Kada se govori o poprečnom smjeru pružanja otočnog reljefa, dijeli ga u tri prirodne mikrocjeline: Sjeverni Krk, Srednji Krk i Južni Krk. Malinska spada u cjelinu Središnji Krk kojeg obilježava izmjena ravnih dijelova i udolina s blagim zaobljenim uzvišenjima.

Tlo koje prevladava na području Općine je smeđe tlo na vapnencima. Zbog svoje vapnenačke podloge, siromašno je humusom. Drugo karakteristično tlo općenito u primorskom kraju je crvenica koja nastaje zbog utjecaja velike količine padalina.¹¹ Zemlju crvenica se može opisati kao teško, zbijeno tlo s vrlo malo humusa. Međutim, radi lakog upijanja i dugog zadržavanja vode, omogućuje biljkama da opstaju na njoj tijekom suhog, vrućeg i dugog ljeta.

Poznata je još i pod talijanskim nazivom terra rossa što znači crvena zemlja. Nastaje kada se rastvori vapnenac i dolomit i čini njegov nerazgradivi ostatak koji se oblikuje na dnu vrtače,

⁸ <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=34101> (05.07.2023.)

⁹ Babić, *Geološki razvitak i građa otoka Krka: pregled*.

¹⁰ Sijerković, *Krk – blagost mora, dašak gora*, 40.

¹¹ https://hr.izzi.digital/DOS/604/datastore/10/publication/604/files/2019/07/05/1562337823_medjunaroda_godina_tla_geografija.pdf?v=1624888281 (28.08.2023.)

krških polja i dolina. Struktura crvenice je glinovita i rahla, te sadrži 1 – 3% humusa. Dobila je ime po crvenoj boji koju daju oksidi željeza i aluminijska, a na višim nadmorskim visinama gdje je veća količina padalina prelazi u kambisole i podzole.¹²

Zbog utjecaja geografskog položaja, mora, mediteranskog raslinja s bogatom šumom i velike količine sunčeve energije, **klima** je vrlo povoljna i najugodnija na otoku Krku, te velikom koncentracijom aerosola pomaže u liječenju i rehabilitaciji dišnih puteva. Sezona kupanja traje od svibnja do listopada s minimalnom temperaturom od 20°C. Prosječna godišnja temperatura mora iznosi 17,4°C s najtoplijih prosječnih 25°C u srpnju i najhladnijih 15°C u veljači. U Malinskoj prevladava sredozemna, mediteranska klima s vrućim i suhim ljetima, te blagim i kišovitim zimama. Bilježi prosječnih 260 sunčanih dana, 93 kišnih i 64 dana bez vjetera. Vjetrovi koji najčešće pušu u ovom kraju jesu jugo, topao i vlažan vjetar koji puše sa juga, te bura, najjači i najsuši vjetar koji puše sa sjeveroistoka. U toplijem dijelu godine ugodu i svježinu nosi maestral koji dolazi sa sjeverozapada i puše s kopna prema moru, dok je lebić rjeđi vjetar koji puše sa zapada. Sjeverni vjetar tramuntana u ljetnim mjesecima donosi kratkotrajne nevere s pljuskovima.

Podneblje i geološko – petrografski sastav važni su čimbenici koji utječu na prirodna obilježja **voda** i rubnog kopna uz njih. O njima ovisi broj i značaj vrela i tekućica. Jezero Ponikve ima posebno vodoprivredno značenje za opskrbu vodom. Najjači je izvor vode na otoku, može dati do 150 litara vode u sekundi, te se Malinska upravo njime opskrbljuje vodom.¹³

Biljni i životinjski svijet je pod utjecajem klime i voda, odnosno zbog prisutnosti rastresitog tla pogodovala je bujnom razvoju zimzelenih biljaka i raznim životinjskim vrstama. U primorskim šumama karakteristični su hrast crnika (vazdazeleno stablo), primorski bor, lovor, te pitomi kesten. Kao posljedica sječe šuma radi nastajanja pašnjaka, oranica, livada i prostora za selo, šumska vegetacija ostala je na malim površinama i iz tog razloga nema znatan udio u ukupnoj vegetaciji. Na tim područjima prevladava makija (vazdazeleno nisko raslinje), garig (prorijeđena svijetla šikara), krš, kamenjar i kamenjarski pašnjak. Biljke koje su se uspjele prilagoditi krškom tlu jesu ružmarin, brnistar, mirta, bosiljak, kadulja i lavanda. Također, simbolično bilje koje se veže uz ovaj kraj je smokva, vinova loza i maslina. Životinjske vrste

¹² <https://danas.hr/zivot/sos/zemlja-crvenica-karakteristicna-po-crvenoj-boji-i-pogodnostima-uzgoja-4f6d8cc6-b9f2-11ec-8931-0242ac12001b> (28.08.2023.)

¹³ Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk kroz vjekove*, 10.

koje prevladavaju u ovom području mogu se podijeliti na divlje i domaće životinje. Divlje životinje jesu galeb, gušter, poskok, lisica, divlja svinja, kornjača, ribe, dupin, hobotnica i razne školjke. Domaće životinje su: magarac, koza, krava, ovca i kokoši.

4. Društveno – geografska obilježja Općine Malinska – Dubašnica

Na izravne i neizravne promjene naseljenosti i razvoj Općine Malinska – Dubašnica imala su veliki utjecaj i društveno – geografska obilježja. Među najvažnijim obilježjima spadaju razvoj turizma i prometa, urbanizacije i suburbanizacije, litoralizacije, te industrije grada Rijeke.

Promet i prometnu dostupnost s obzirom na njihova dostignuća, dijele se na tri razdoblja:

- Vremenski period do 1959. godine
- Vremenski period od 1959. do 1980. godine
- Vremenski period od 1980. godine.¹⁴

Prije uspostave trajektnih linija, u vremenskom periodu do 1959. godine, Malinska je bila povezana s kopnom parobrodskom linijom. Cestovni promet je zbog slabo mobilnog stanovništva bio na razini podmirivanja elementarnih potreba. Magistralne autobusne linije koje su prometovale jesu Baška – Omišalj, vezane uz parobrodsku liniju Omišalj – Rijeka i obrnuto, a ostale su imale polazište i odredište u gradu Krku zbog funkcionalnosti. Ceste su bile uske, nepregledne i makadamskog tipa. Temeljna sastavnica cestovne mreže otoka Krka, duga oko 200 km, sastojala se od longitudinalnog pravca Baška – Punat – Krk – Malinska (Sv. Vid) – Omišalj. Povezanost Malinske sa ostalim mjestima bila je slaba, zbog nekvalitetnih cesta, te ih je zato glavna zaobilaznica izbjegavala.

Tijekom vremenskog perioda od 1959. do 1980. godine, struktura prometa se značajno promijenila, i kvalitativno i kvantitativno. Broj putnika bilježi rast, upravo zbog prisutnosti trajektnog, cestovnog i zračnog prometa. Uspostavom prvih trajektnih linija i većem prometovanju zbog razvoja turizma, obnavljaju se stare i grade nove prometnice. Prva trajektna veza formirala se 1959. godine s relacijom Šilo – Crikvenica, dok je druga formirana 1964. godine s relacijom Voz – Črišnjeva. Zaključuje se da je težište prometa prebačeno sa zapadne strane na istočnu, što Malinskoj nije išlo u korist. Isto tako, 1969. godine uvedena je trajektna linija Senj – Baška – Lopar. Trajektnim prometom doprinijelo se neprekidno cirkuliranje vozila i putnika između otoka i kopna. Otočna magistrala dovršena je 1970. godine, a povezivala je Omišalj – Baška. Iste godine, Malinska je napokon uključena u relacije prometovanja. Transverzalna prometnica bila je duga 17 km i povezivala je Šilo – Gostinjac – Dobrinj – Kras

¹⁴ Hamzić, *Promjene naseljenosti otoka Krka*, 149.

– Gabonjin – Sv. Vid – Malinska. Gravitacijsko područje zračne luke i danas je cijelo kvarnersko područje i šire regije Sjevernog Hrvatskog primorja.

Radikalna promjena se dogodila 1980. godine kada je sagrađen Krčki most, te je zračna luka ukomponirana u kombinirani, ali cjeloviti sustav, koji sadrži elemente most, cestovni promet, zračnu luku i trajektne linije. Pojavljuju se nove trajektne linije koje su povezane sa Cresom: Valbiska – Merag, kao i s Rabom: Valbiska – Lopar. Glavne cestovne prometnice sječu otok uzduž i poprijeko s obnovljenim i novo uređenim prometnicama. Zračna luka na sjevernom dijelu otoka Krka i dobra cestovna povezanost, utječu na uspješnost daljnjeg razvoja turizma.

4.1. Stanovništvo

Šira okolica Dubašnice čuva tragove starih stanovnika Liburna, Helena i Rimljana. S novim vladarima, još od seobe slavenskih naroda i trajnog naseljavanja Hrvata, pristizale su manje skupine pripadnika drugih naroda koje su se s vremenom uklopile s domaćim načinom života ili su otišle s onima koji su ih doveli. Područje današnje Općine bilo je dugo vremena slabo naseljeno, a u drugoj polovici 15. stoljeća, krčki knez Ivan VII. Frankopan doveo je stanovnike iz unutrašnjosti¹⁵, Vlahe s velebitskih proplanaka, koji su se postepeno prilagodili okolini i domicilnom stanovništvu. U Općini žive od davnine, gotovo samo Hrvati katoličke vjere. Sačuvana hrvatsko – glagoljska kulturna baština i domaći čakavski govor svjedoče o hrvatskim korijenima ovog prostora.

Tablica 1. Stanovništvo prema starosti Općine Malinska - Dubašnica 2021. godine

	Br. St.	0 – 9	10 – 19	20 – 29	30 – 59	60 +
Ukupno	3.212	297	294	310	1.279	1.032
M	1.543	137	153	154	638	461
Ž	1.669	160	141	156	641	571

Izvor: <https://dzs.gov.hr/naslovna-blokovi/u-fokusu/popis-2021/88>

Sukladno podacima *Državnog zavoda za statistiku*, 2021. godine je zabilježen prvi digitalni *Popis stanovništva, kućanstava i stanova*, u Općini Malinska – Dubašnica je ukupno 3.212 stanovnika, od kojih je 1.543 muškog spola i 1.669 ženskog, što je vidljivo u tablici iznad. Najveći broj stanovnika je u dobi između 30 i 59, dok je najmanji broj zabilježen u dobi između

¹⁵ Kovačić, *Otok Krk u Drugom svjetskom ratu 1941. – 1943.*, 12.

10 i 19, što je i očekivano. Postepeni rast stanovništva također je utjecao na razvoj turizma kao i modernizacija prometne i stambene infrastrukture. Transformiranje prostora posljedica je gospodarskog i društvenog napretka, odnosno pomaka iz tradicionalnog, ruralnog u suvremeno, industrijsko društvo, koje je u Malinskoj napredovalo.¹⁶

4.2. Naselja

Općina Malinska – Dubašnica sastoji se od 20-ak manjih naselja odnosno sela koja su dobila nazive po prezimenima onih koji su ih prvi naselili ili brojčano nadmašili. Ovakva vrsta davanja imena naseljima se odudara od ostalih na otoku Krku i ne pripadaju starom domaćem, već vlaškom tipu naseljavanja. Što bi značilo da su navedena sela poprimila nazive po prezimenima od 15. stoljeća, kada su zabilježeni početci doseljavanja stanovnika s kopna. U starijim spisima su nazivi sela izvedeni od prezimena u gramatičkom obliku jednine, no u novije vrijeme službeni naziv sela postao je gramatički oblik množine.

Općina tj. povijesna Dubašnica je podijeljena u tri skupine sela: Dolinja sela, Gorinja sela i Poganka. Dolinja sela čine manja sela u koje ubrajamo: Porat, Vantačići, Turčići, Zidarići, Milčetići, Bogovići, Radići i Malinska, od kojih se Porat, Vantačići, Zidarići i Malinska nazivaju Vala upravo zato što se nalaze uz obalu mora. U Gorinja sela spadaju: Kremenčići, Žgombići, Sv. Ivan, Sv. Anton, Strilčići i Sablići. Treću skupinu sela Poganka čine sela: Milovčići, Hrzići, Oštrobradići, Barušići i Ljutići.¹⁷ Naselje Sveti Vid – Miholjice pripojeno je Općini 1993. godine, s okolnim selima Maršići i Sršići.

¹⁶ Kirinčić, *Socijalno-geografska transformacija Općine Malinska - Dubašnica (II. dio)*, 227.

¹⁷ Bozanić, *Dubašnica: povijesne mijene, drevna župa i iseljenici u New Yorku*, 20.

Slika 3. Naselja Općine Malinska - Dubašnica

Izvor: Kirinčić, Ivan. Socijalno-geografska transformacija Općine Malinska - Dubašnica (I. dio). OŠ FKFK Krk: Krčki zbornik 69, 2013.

4.3. Gospodarstvo

U početku, stanovništvo se bavilo krčenjem šikara i šuma, stočarstvom i obrađivanjem zemlje, kao i maslinarstvom koje je postalo važna i unosna gospodarska grana. S vremenom se razvila trgovina, naročito izvoz drva morskim putem. Početkom 19. stoljeća Malinska se počinje naglo naseljavati, ponajviše zbog sve većeg izvoza ogrjevnog drva za Veneciju, Chioggiju i Rijeku. Grade se pristaništa za parobrode i jedrenjake, proširuje se područje luke za prihvat i ukrcaj robe, bilježi se početak razvoja trgovine i otvoren je sanitarni ured za kontrolu i nadzor izvoza robe.

U početku je luka bio Porat po čemu je samo mjesto i dobilo ime, a kasnije je tu ulogu preuzela Malinska zbog pojačane trgovine. Prvi putnički brod pristao je u luku 1866. godine, a redovna linija na relaciji Rijeka – Kotor sa stajanjem u Malinskoj uspostavljena je 1873. godine. Prvo pomorsko svijetlo na otoku Krku, postavljeno je bilo upravo u Malinskoj 1871. ili 1872. godine.¹⁸ Na prijelazu između 19. i 20. stoljeća razvija se brodarstvo, turizam naglo napreduje, gradi se infrastruktura, te se uspostavlja ugostiteljska i uslužna djelatnost.¹⁹ Posljedica ovih čimbenika je pokretanje migracijskih valova i promjena strukture stanovništva.

¹⁸ Božanić, *Dubašnica: povijesne mijene, drevna župa i iseljenici u New Yorku*, 33.

¹⁹ Radić, *Pozdrav iz Malinske*, 13.

Danas, u primarnoj djelatnosti se bavi sve manji broj stanovništva, kao i u sekundarnoj i kvartarnoj. Dok se najveći broj stanovnika Općine bavi trgovinom, prometom, ugostiteljstvom i turizmom. Položaj uz more, blaga klima, bujna vegetacija i zaštićenost uvale od juga i bure, odredili su Malinskoj u novije vrijeme gospodarski razvoj i nagli porast stanovnika.

5. Turizam Općine Malinska – Dubašnica

Jedan od važnijih čimbenika preobrazbe obalnih naselja u primorskom dijelu Hrvatske je turizam, koji u posljednjih nekoliko desetljeća bilježi stalan rast broja stanovnika, modernizirana je stambena i prometna povezanost, a agrarna struktura djelomično je zapuštena. U suvremeno doba, turizam utječe na dohodak, stopu zaposlenosti i razvoj tercijarnog sektora.²⁰ Razvoj turizma Općine Malinska – Dubašnica bazira se na snažnom turističkom i vikendaškom karakteru koji je uvjetovan blizinom domaćih i inozemnih turističkih područja, odnosno područjima koji su na povoljnim prirodno – geografskim i društveno – geografskim položajima. U posljednjih nekoliko godina, može se uočiti da u Malinskoj turizam napreduje, kao i rast broja stanovnika upravo zbog pozitivnih demografskih pokazatelja na zapadnom dijelu otoka Krka. Razlog tomu jesu bolji preduvjeti za razvitak turizma i industrije, te blizina grada Rijeke.²¹

5.1. Povijest turizma Općine

Malinska je početkom razvoja stekla prepoznatljivost otočne destinacije na dobroj tržišnoj poziciji sa relativno kvalitetnom smještajnom ponudom. Uz kvalitetno sidrište, najugodniju klimu na otoku i prvu gostionicu, počeli su stizati i prvi gosti. Prvi hoteli su izgrađeni prije početka Drugog svjetskog rata, kao i vile odnosno ljetnikovci. Desetljećima se gradio turistički imidž kako bi konkurirala s ostalim mjestima na otoku Krku. „Krunom“ turizma smatra se razdoblje nakon Drugog svjetskog rata i prije početka Domovinskog rata, kada su inozemni posjetitelji počeli dolaziti u većem broju. Hotelski kompleks Haludovo, u to vrijeme bio je jedan od najluksuznijih hotelskih naselja na istočnoj obali Jadrana. No, krajem 20. stoljeća kvaliteta hotelske ponude je znatno pala zbog prihvaćanja brojnih prognanika i izbjeglica nakon Domovinskog rata²², što je rezultiralo smanjenju interesa turista za boravak na tom prostoru.

U odnosu na konkurentna područja na otoku Krku, Malinska nije implementirala druge turističke atrakcije, nije obnavljala hotelske smještaje u kojima su boravile izbjeglice, niti pratila turističku potražnju koja se iz neaktivnog odmora transformirala u aktivan odmor i razonodu. Masovna izgradnja privatnog smještaja, kao i onih koji koriste sve dostupne resurse,

²⁰ Kirinčić, *Socijalno-geografska transformacija Općine Malinska - Dubašnica (I. dio)*, 173.

²¹ Hamzić, *Promjene naseljenosti otoka Krka*, 155.

²² Radić, *Voljenoj Vali – Razvoj turizma u Malinskoj*, 114.

posljedica su smanjenja zelenih površina i smanjenja turističke atraktivnosti Malinske. Turizam danas ima sezonski karakter i bilježi lagani porast svake godine.

5.1.1. Počeci razvoja krajem 19. stoljeća

Prvi parobrodi koji su krenuli pristizati u Malinsku su prevozili pošiljke, poštu, robu, putnike, a zatim i prve turiste. Dolazak gostiju je ovisio o mjestima koja su imala uvjete prihvata turista, kao i luke koje su prilagođene za pristajanje brodova. S vremenom se plovidbeni red upotpunio, mali parobrodi su zamijenjeni većim parobrodima na vijak s većim brojem kabina za putnike, te su svi brodovi imali 1. i 2. razred. Razvoj pristaništa bio je ključan za budućnost Malinske i njenog turizma. Iako nije bila jaka trgovačka luka, parobrodska linija Rijeka – Kotor doprinijela je postepeno i turistički značaj.

Tablica 2. Broj isplovljenih brodova i iskrcanog tereta u tonama krajem 19. stoljeća

Godina	Broj parobroda	Tona
1888.	199	62.886
1889.	408	77.050
1890.	500	82.546

Izvor: Radić, Milan. *Voljenj vali – Razvoj turizma u Malinskoj*, Rijeka: Glosa d.o.o., 2009., str.22

Iz Tablice 2. se može uočiti kako je postepeno broj isplovljenih parobroda iz Malinske rastao, kao i broj tereta u tonama koji je iskrcan u luci. Brodovi su osim domaćeg stanovništva na ovoj liniji, počeli prevoziti i turiste, što je rezultiralo povezanošću i zavisnošću razvoja parobroda i turizma.

S političkog aspekta, otok Krk je nakon pada Mletačke Republike, prošao kroz nekoliko državnih formacija i tri okupacije. Prvo je djelovala austrijska vlast (1797. – 1805.), zatim francuska okupacija (1805. – 1813.), te je nakon toga otok Krk, kao i Malinska, bila sastavni dio Habsburške Monarhije (1813. – 1918.).²³ Austrijski i mađarski aristokrati zajedno sa riječkim patricijima i bogatašima dolazili su na područje Malinske u lov na pernatu divljač, što donosi do zaključka da su prvi turisti zapravo bili lovci.

Poput ostalih manjih priobalnih mjesta, turistički razvoj je bio nepovoljan zbog nacionalno – političke podjele. Austro – Ugarska Monarhija usmjeravala je kapital prema Jadranu, no u

²³ Bolonić i Žic Rokov, *Otok Krk kroz vjekove*, 69.

Malinskoj su se prvi turistički objekti gradili domaćim kapitalom. Prvi smještano – ugostiteljski objekt otvoren je 1880. godine po nazivom *Al cacciatore*, što u prijevodu na talijanskom znači „K lovcu“. Ime je dobio pod utjecajem talijanskog sloja u tadašnjoj austrijskoj Istri i na Kvarnerskim otocima. Služio je kao prenočište i gostionica sa šest, a potom deset soba, u kojoj su dolazili prvi gosti, odnosno bogati lovci. Nakon odlaska talijanskog stanovništva, mijenja ime u *Triglav*, te postaje hotel 1921. godine. Danas je hotel u privatnom vlasništvu pod imenom *Adria*, te posluje samo u ljetnim mjesecima.²⁴

Slika 4. Prvi smještajno – ugostiteljski objekt *Al cacciatore*

Izvor: Bozanić, Anton. *Dubašnica: povijesne mijene, drevna župa i iseljenici u New Yorku*. Malinska: Općina Malinska – Dubašnica; Rijeka: Glosa d.o.o., 2014., str. 47

Radi pogodnih prirodnih čimbenika i morske klime, 1894. godine osim boravišnog, počeo razvijati i zdravstveni turizam. Do 1912. godine glavni gosti su bili članovi austrijskih Južnih željeznica sa svojim obiteljima koji su boravili u Malinskoj tijekom cijele godine. Gostionica *Slavija* prva se počela baviti hotelijerstvom tijekom sezone i smatra se prvim hotelom. Otvorena je 1909. godine, te je osim usluge prehrane pružala i usluge noćenja.²⁵

²⁴ <https://www.visitmalinska.com/o-malinskoj/kultura-i-umjetnost/poceci-turizma-u-malinskoj/> (07.07.2023.)

²⁵ Žgaljić, *Krčki kalendar*, 19.

5.1.2. Faza svijesti i prvih postignuća

Počeci kupališnog turizma pokrenuti su 29. svibnja 1909. godine kada je utemeljena sjednica *Društva za poljepšanje mjesta u Malinski* održala sastanak u svrhu izgradnje kupališta. U to vrijeme je prevladavalo shvaćanje da posjetiteljima treba pružiti što bolju udobnost uz uređenje mjesta za što veću potražnju turista, gdje je zapisano:

„...*Društvu je svrha: poljepšanje Malinske i njene okolice nasađivanjem stabala na općinskom tlu, nagovaranjem, eventualno podupiranjem privatnika, da i oni to na svojem zemljištu čine; čišćenje postojećih puteva, popravljivanje istih i slučajna gradnja novih; odstranjivanje nedolichnih predmeta; postavljanje sjedala, kao počivališta, putokaza itd...*“²⁶

Novoosnovano Društvo krenulo je djelovati već 1910. godine kada je sagrađeno prvo kupalište s drvenim kabinama, što je rezultiralo dobrom turističkom razvoju uz primanje većeg broja gostiju s mogućnošću kupanja u moru. Nekoliko godina kasnije, određena skupina poduzetnih mještana je tu činjenicu upotrijebila za osnivanje *Kupališnog društva*, te započela gradnju u uvalama Haludovo i Draga.

Završetkom prvog svjetskog rata i nesigurnom političkom razdoblju u kojem je otok Krk pripao Kraljevini Jugoslaviji, turizam nije bilo moguće razviti. Iako je Malinska bila dobro zaklonjena i imala pogodnu luku, razvoj nije bio moguć iz razloga što se tada tražila luka na kopnu, a ne na otoku. Također, trgovačkom lukom nije mogla postati radi plitkoće. Otok Krk je postao pogranična zona, a Malinska se razvijala kao kupališna destinacija, iako je imala potencijal razvitka kao lječilište zbog najpovoljnije bio klimatske odlike na tom dijelu Jadrana.

Početakom 1921. godine, u Malinsku se vraćaju prvi turisti koji su odgovorni za novi turistički uzlet koji je trajao dva desetljeća. Dolaskom novog razdoblja, pogodnog za razvoj turizma, nekolicina domaćeg stanovništva je odlučilo sagrađiti hotele vlastitim kapitalom. Tako su u kratkom periodu sagrađeni hotel *Jadran*, kao prvi poslijeratni hotel, hotel *Draga*, *Kvarner* i *Praha*. Prvi podaci o broju posjetitelja u Malinskoj zabilježeni su 1924. godine, dok su 1928. godine kompletno zapisani u cijelosti.²⁷

²⁶ Radić, *Voljenoj vali – Razvoj turizma u Malinskoj*, 33.

²⁷ Žgaljić, *Krčki kalendar*, 25.

Tablica 3. Turistički promet Malinske 1928. godine

Domaći turisti	Strani turisti	Ukupan broj turista	Ukupan broj noćenja	Prosječan boravak dana
634	1.377	2.011	38.139	19

Izvor: Radić, Milan. *Voljenoj vali – Razvoj turizma u Malinskoj*, Rijeka: Glosa d.o.o., 2009., str.40

Godine 1931. sagrađen je prvi ugostiteljski objekt stranim kapitalom. Bila je to *Čehoslovačka dječja kolonija* koja je raspolagala sa 172 postelje i kuhinjom, dječjim kupalištem, parkom i sportskim igralištem. Dugi niz godina, u ovom objektu su boravila samo djeca tijekom ljetnih mjeseci, a studenti Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu obavljali su praktičnu nastavu u prirodi tijekom jesenskih mjeseci. Hotelsko poduzeće Malinska i riječki Brodokomerc planirali su srušiti zgradu i na toj lokaciji sagraditi hotel u svrhu razvoja nautičkog turizma, no do ostvarenja planova nije došlo.

Uz kupalište Češke kolonije, 1937. godine dovršen je hotel *Strnad* koji je bio najveći hotel u Malinskoj s kapacitetom od 100 postelja i ponudom češke i domaće kuhinje. Do kraja 2008. godine, ovi objekti bili su jedini objekti stranog kapitala. Hotel *Strnad* izgorio je na dan oslobođenja Malinske 17. travnja 1945. godine, a 1960. godine je obnovljen i ujedno je prvi temeljno obnovljeni hotel na otoku Krku, koji se danas djeluje pod imenom *Maestral*.²⁸

Slika 5. Hotel Strnad

Izvor: Radić, Milan. *Voljenoj vali – Razvoj turizma u Malinskoj*, Rijeka: Glosa d.o.o., 2009., str.42

²⁸ Radić, *Voljenoj vali – Razvoj turizma u Malinskoj*, 42.

Godine 1933. sagrađen je hotel *Velebit* koji je raspolagao s 20 postelja, dok su 1936. godine izgrađeni hotel *Malin*, koji je raspolagao sa 32 postelje, hotel *Zagreb* s 28 postelja i pansion *Haludovo* kapaciteta 10 postelja. U Malinskoj je u to doba sagrađeno i nekoliko vila, odnosno ljetnikovaca koji su pružali gostima uslugu smještaja. Kupališni turizam je postao popularan tijekom prvih desetljeća prošlog stoljeća zbog čega su turisti ciljano dolazili. Dotadašnja kupališta su se proširila i nadogradila, uređene su staze do kupališta i šetnica do luke, a izgradila su se i nova kupališta radi nedovoljno mjesta na već postojećim kupalištima. Svako kupalište sadržavalo je tuš, uređen prostor s pijeskom za igru djece, ležaljke, zidni sat, zrcala i druge rekvizite prigodne za to doba.

Podizanje komunalnog standarda i ostvarenje kapitalnih investicija, bili su idući korak za daljnji razvoj Malinske. Ustanovljeno je da Malinska, kao napredno turističko mjesto mora imati dovoljne količine pitke vode, dobru prometnu infrastrukturu, sigurnost opskrbe električnom energijom, uređene šetnice, parkove i drugo. Prva električna rasvjeta je zasjala 1931. godine sa električnom centralom u gradu Krku, a tekuća pitka voda stigla je iz jezera Ponikve 1946. godine. Prometna povezanost sa kopnom bila je iznimno važna za turističku valorizaciju Malinske, pa je tako razvoj luke tekao istodobno s razvojem plovidbe. Brodovi su pristajali u luku dva do tri puta tjedno što je rezultiralo dobrom povezanošću morskog puta s kopnom, ostalim otocima i Dalmacijom. Radi izgradnje šumskog rasadnika, izvedeni su brojni radovi na šetnicama, obalnim putevima, te je Malinska napokon dobila *zeleni izgled*. Godine 1938. izgrađen je obalni put zvan Rajska cesta, koji povezuje kupalište Haludovo i Rt Čuf koji je u smjeru mjesta Njivice.

Na otoku Krku je 1929. godine započelo sustavno bilježenje turističkog prometa na osnovi Uredbe o morskim kupalištima. U to vrijeme, Malinska je bila značajno turistički razvijena sa poboljšanom infrastrukturom, te raznolikim izborom smještajnih kapaciteta iznimne udobnosti. Tijekom godina se broj turista povećavao, jedino je 1931. i 1932. godine došlo do pada broja turističkih dolazaka radi svjetske gospodarske krize. Isto tako, za vrijeme Drugog svjetskog rata, 1939. i 1940. godine bilježi se pad turističkih dolazaka kao odraz turističkog stanja u čitavoj Europi. Najbrojniji gosti su dolazili iz tadašnje Čehoslovačke, Jugoslavije, Austrije i drugih zemalja. Najveći turistički promet zabilježen je 1937. godine, kada je stiglo ukupno 3.523 turista s ostvarenih 56.002 noćenja.²⁹ Razvojem turizma, promijenio se i život mještana

²⁹Radić, *Voljenoj vali – Razvoj turizma u Malinskoj*, 66.

koji su imali velike koristi od boravka gostiju. Kako bi se održao javni red i mir, uveden je oglas redarstvene uprave kojim se nastojalo spriječiti narušavanje javne i moralne etike.

Malinska je često uspoređivala ostvareni turistički promet s Baškom koja je u početku praćenja podataka imala najuspješnije rezultate u turističkom smislu. Od 1936. godine, Malinska bilježi najbolje rezultate na otoku, postala je poznato i rado posjećeno mjesto na Sjevernom Jadranu. S obzirom na ostvareni turistički promet, bila je odmah nakon Raba i Crikvenice.

Tablica 4. Usporedni pregled turista i noćenja u Malinskoj i Baški od 1936. do 1940. godine

Godina	Turisti		Razlika	Noćenja		Razlika
	Malinska	Baška		Malinska	Baška	
1936.	3.210	3.114	96	48.730	48.832	4.896
1937.	3.528	3.150	378	56.015	42.451	13.564
1938.	3.006	1.870	2.136	47.681	28.410	19.271
1939.	2.508	2.160	348	38.500	31.007	7.493
1940.	1.002	392	610	14.032	4.331	9.701

Izvor: Radić, Milan. Malinska kao turističko mjesto, Krk: Krčki zbornik, 1994., 29, str. 165.

Godine 1939. Malinska je mogla smjestiti više od tisuću gostiju, odnosno hoteli i pansioni su raspolagali s ukupno 445 postelja, kućna radinost s 430 postelja, a Čehoslovačka dječja kolonija sa 172 postelje. Restorani i ostali ugostiteljski objekti poslovali su sa oko 1.200 sjedećih mjesta, a kuhinje su u jednoj smjeni mogle pripremiti oko 1.300 obroka. U ugostiteljstvu je te godine bilo zaposleno 120 radnika. Zbog početka Drugog svjetskog rata, turizam je 1940. godine podbacio i to za 60 % po broju dolazaka i noćenja, a financijski učinak je bio još gori.³⁰

5.1.3. Faza intenzivnog razvoja turizma

Ratna događanja uvelike su utjecala na stanje Malinske, kao i cijelog otoka. Iznimno je stradala turistička infrastruktura, veći broj hotelskih i ugostiteljskih objekata je bilo oštećeno i onesposobljeno za daljnje poslovanje, a oni koji su bili u prvobitnom stanju su dočekali završetak rata zapušteni, nezadovoljavajuće udobnosti i slabo raspoloživog inventara.

³⁰ Radić, *Voljenoj vali – Razvoj turizma u Malinskoj*, 68.

Završetkom rata, mjesto je raspolagalo s pet manjih hotela i šest depandansi, ukupnog kapaciteta od 147 postelja. S takvim kapacitetom, ponovno je pokrenuta turistička djelatnost s dolaskom velikog broja domaćih turista. Osnovano je Hotelsko poduzeće Malinska kojem je cilj bila obnova ugostiteljskih objekata i infrastrukture.

Zbog nedostatnih financijskih sredstva za obnovu i usmjerenosti investiranja u obnovu zemlje, obnova objekata i fokusiranost na turizam pala je u drugi plan. Tek 1958. godine, Malinska je dostigla najviši predratni kapacitet smještaja iz 1939. godine po broju posjetitelja. Na dan se moglo smjestiti više od tisuću posjetitelja s ukupno 1.054 postelja i 1.200 sjedećih mjesta u restoranima.

5.1.3.1. Turističko društvo Malinska

Gašenje administrativnog upravljanja turizmom i osnivanjem turističkih društva, izvršena je decentralizacija u gospodarstvu i uspostavljena je radničko samostalno upravljanje. U početku je osnovan Inicijativni odbor koji se sastojao od svega desetak članova, no krajem godine Društvo se sastojalo od 40 članova. Osnovano je i nekoliko komisija: Komisija za propagandu, Komisija za komunalnu djelatnost, Komisija za održavanje parkova i nasada, Zdravstveno – sanitarna komisija, Kulturno – prosvjetna komisija i druge.³¹

Turističko društvo Malinska u velikom broju je uključilo mještane za poboljšanje i očuvanje turizma kroz dobrotvorne akcije uređenja prostora i sadnje zelenila. Zajedno s Hotelskim poduzećem Malinska i Općom poljoprivrednom zadrugom Malinska, bilo je nositelj razvoja. Osim vođenja turističke promidžbe, turističke statistike, propagandnih aktivnosti, komunikacije sa gostima, zadatak društva bio je i upravljanje komunalnom i hortikulturnom djelatnosti. Organizirale su se mnoge kulturno – zabavne i folklorne priredbe, zbog čega je izgrađena ljetna pozornica.

5.1.3.2. Razvitak turističke ponude

Hotel Slavija, hotel Malin, i depandansa Marina uključile su se u turistički promet i obilježili rast i razvoj turizma u Malinskoj. Izgradnju novih hotelskih kapaciteta financirali su fondovi Federacije u visini od 50 %, fondovi Republike od 20 do 50 %, a ostatak je financirala komuna i gospodarske organizacije. Sredstva za obnovu i izgradnju infrastrukture pokrivali su

³¹ Radić, *Voljenoj vali – Razvoj turizma u Malinskoj*, 75.

republički i lokalni fondovi, te fondovi gospodarskih organizacija. Napretku gospodarstva pridonijela je turistička potrošnja sa znatnim povećanjem proizvodnje i prihoda u ugostiteljstvu, prometu, zanatstvu, poljoprivredi, trgovini i ostalim gospodarskim granama koje su povezane s turizmom. Od 1961. godine krenula je značajna izgradnja hotelskih objekata s ukupno više od 450 postelja i oko 450 sjedećih mjesta u restoranima.³² Zbog velike potražnje stručnih kadrova za rad u ugostiteljstvu, otvorene se ugostiteljske škole, odnosno tečajevi za stručno osposobljavanje radnika. Osim bogate ponude ugostiteljskih objekata, nekadašnje male *kajiče s barkarijolina* zamijenili su veći brodovi, a Hotelsko poduzeće Malinska sagradilo je turistički brod koji je osiguravao prijevoz putnika iz Rijeke u Malinsku jer su brodske linije u to vrijeme bile sve rjeđe, te je također služio i za izlete. Nadalje, u Malinskoj je poslovalo šest odmarališta s oko 700 postelja i uslugom prehrane, namijenjen isključivo za službenike i radnike.

5.1.3.3. Hotelski kompleks Haludovo

Najveća investicija u to doba je hotelsko naselje, kasnije nazvano *Hotelski grad Haludovo*. Sredstva za gradnju osigurana su putem bankovnih kredita, a sama investicija je vrijedila 25 milijuna američkih dolara. Vlasnik i nositelj projekta bio je riječki HTP Brodokomerc koji je otkupio 25 hektara površine, izgradio potrebnu infrastrukturu i malu luku u *Ribarskom selu*.³³ Kompleks je razvio na atraktivnom pejzažnom prostoru listopadne šume, blago silaznom, od više zaravni niz padine do Rajske ceste.

Distanciranost od urbanog života i galame, povezanost s prirodnom, iznimna udobnost i kvalitetna turistička ponuda, zadovoljavale su raznovrsne zahtjeve i potrebe gostiju. Kompleks se počeo graditi 4. siječnja 1970. godine, a sastojao se od tri središnja objekta: hotel *Palace* s paviljonom, hotel *Tamaris* i *Ribarsko selo* s administrativno pridodanim vilama na prostoru cijelog kompleksa.³⁴

³² Radić, *Voljenoj vali – Razvoj turizma u Malinskoj*, 79.

³³ <https://kisobran.uniri.hr/2022/10/02/haludovo-nekada-hotel-a-danas-turisticka-atrakcija/> (14.08.2023.)

³⁴ Op. cit., 90.

Slika 6. Hotelski kompleks Haludovo

Izvor: Radić, Milan. *Voljenoj vali – Razvoj turizma u Malinskoj*, Rijeka: Glosa d.o.o., 2009., str. 90

Centralno središte kompleksa je bio hotel *Palace*, A kategorije s pet zvjezdica. Sastojao se od glavne hotelske zgrade i paviljona, smješten u raskošnom perivoju s atraktivnom arhitekturom kapaciteta od ukupno 485 ležajeva u hotelskim sobama i apartmanima. Restoran je brojio 600 sjedećih mjesta s velikim predvorjem i salom za bankete. Osim brojnih šankova i aperitiv barova, hotel je sadržavao noćni bar, kockarnicu, otvoreni i zatvoreni bazen s morskom vodom, suvenirnicu, frizerski salon i ambulantu. Od sportsko – rekreacijskog sadržaja broji teniske terene s mogućnošću noćnog igranja, kuglanu, mini golf, Centar za rekreaciju, rehabilitaciju i regeneraciju, te usluge vodenih sportova poput jedrenja, ronjenja i skijanja na vodi.

U neposrednoj blizini hotela *Palace*, u smjeru centra Malinske, iznad kupališta Haludovo, smjestio se hotel *Tamaris*, B kategorije. Ukupnog kapaciteta od 289 soba s 526 glavnih i 119 pomoćnih ležajeva, sastojao se od restorana s oko 600 sjedećih mjesta, disco kluba za mlade i brojnih teniskih igrališta.

S druge strane središnjeg hotela, na Rajskej cesti, smjestilo se *Ribarsko selo*, L kategorije. Cijeli kompleks je izgledao kao obnovljeno staro ribarsko selo s uskim kućicama i brojnim dimnjacima, no visokog standarda i iznimne udobnosti s malom lučicom za jahte. U prizemlju sela, djelovao je restoran, taverna, slastičarna, kavana i trgovina s osnovnim prehrambenih proizvodima. Na katovima se nalazilo 14 luksuznih apartmana i 12 soba ukupnog smještajnog kapaciteta od 102 postelja.³⁵ *Ribarskom selu* administrativno su dodijeljene i vile, A kategorije,

³⁵ Radić, *Voljenoj vali – Razvoj turizma u Malinskoj*, 97.

od kojih je 33 vila sadržavalo po četiri ležajeva, a 18 vila po šest ležajeva. Zajedno s vilama, cijelo selo je raspolagalo kapacitetom od 342 postelje.

Tijekom izgradnje hotelskih kapaciteta, obnavljalo se kupalište Haludovo, dio Rajske ceste i sagrađen je plažni objekt *Lido bar*. Područje je prepoznatljivo po izgradnji okruglih betonskih sunčališta, te je kapacitet kupališnih površina na ovom potezu predviđen za 2.500 kupača. Smještajni kapacitet je povećan 1984. godine izgradnjom 20 zgrada pod imenom *Lavande*. Raspoređene u nizu, uz cestu u blizini *Ribarskog sela*, raspolagale su s 80 obiteljskih apartmana, A kategorije s ukupno 320 kreveta.

Hotelski kompleks Haludovo u to vrijeme, bio je jedno od najluksuznijih hotelskih naselja na istočnoj obali Jadrana. Velika raskoš i opremljenost hotela budila je veliki interes javnosti zbog čega su mediji pratili otvaranje kompleksa i turistički start novog objekta. Posjećivao ga je veliki broj imućnih gosti, kao što su predsjednici država, ministri, političari, poznati glumci, književnici i predstavnici kraljevskih kuća. U zračnoj luci na Krku dolazili su zrakoplovi iz cijelog svijeta s gostima najviše platežne moći, a riječ „*Haludovo*“ bila je istoznačnica za najvišu klasu tadašnjeg svjetskog turizma. Glavni fokus kompleksa je trebao biti na kockarnici u hotelu *Palace*, što je zahtijevalo dolazak stranih gostiju. Sklopljen je ugovor s Penthouse club Adriatic 1972. godine koji se obvezao na dovođenje po 170 američkih turista radi kockanja i razonode. Osim turista, agencija je dovela i svoju radnu snagu od kojih je najveći broj bio mladih *koktel konobarica*, koje su zbog svoje specifične odjeće, zečjeg repića i ušiju nazvane *zečice*.

Unatoč dobroj organiziranosti hotela, bogati američki gosti nisu u potpunosti bili zadovoljni ponudom, kao ni radna snaga s ispodprosječnom plaćom, što je pokazalo da visoka ulaganja u početku nisu bila opravdana. Broj stalno zaposlenih radnika je iznosio 220, dok je za vrijeme sezone bilo ukupno 450 zaposlenih. U konačnici je *Hotelski grad Haludovo* raspolagao s 1.792 kreveta, 450 parkirnih mjesta, a u restoranima i na terasama je bilo ukupno 3.750 sjedećih mjesta.³⁶

5.1.3.4. Promjene turističkog prometa

Nakon Drugog svjetskog rata zabilježeni su podaci o broju dolazaka i noćenja gostiju. Od 1947. do 1959. godine, turistički promet bilježi stalni rast, gdje je broj dolazaka porastao otprilike za

³⁶ Radić, *Voljenoj vali – Razvoj turizma u Malinskoj*, 97.

osam put, a broj noćenja za približno šest puta. Inozemni posjetitelji su stizali u Malinsku tek od 1955. godine, nakon čega se bilježi konstantni porast inozemnog turističkog prometa. Zbog nedovoljnog kapaciteta za primanje gostiju i pružanja usluga prehrane, turistički promet nije ni mogao biti uspješniji. Što se tiče prosječnog broja dana boravka, smanjio se tijekom dva rata i zbog sve većeg broja prolaznih posjetitelja, kao i novog principa korištenja godišnjeg odmora.

Tablica 5. Turistički promet u Malinskoj od 1947. do 1959. godine

Godina	Turisti		Noćenja			Prosječan broj dana
	Ukupno	Strani	Ukupno	Strani	% stranih	
1947.	868	120	14.850	800	5,4	17,1
1948.	1.305	185	17.382	1.080	6,2	13,3
1949.	1.670	48	20.730	380	1,8	12,4
1950.	1.960	105	21.682	562	2,6	11,1
1951.	2.086	180	22.338	1.030	4,6	10,7
1952.	2.163	193	33.305	1.105	3,3	10,3
1953.	2.880	320	32.934	2.325	7,1	11,4
1954.	4.162	368	55.220	4.758	8,6	13,3
1955.	3.882	499	57.238	6.621	11,6	14,7
1956.	5.142	596	70.048	8.889	12,7	13,6
1957.	5.582	1.794	75.786	24.767	32,7	13,6
1958.	6.314	2.300	81.319	27.588	33,9	12,9
1959.	6.579	2.371	85.299	25.773	30,2	13,0

Izvor: Radić, Milan, st.: *Malinska*, Malinska, 1984., str. 29.

Iz Tablice 5. se može zaključiti da je znatni porast turističkog prometa zabilježen nakon 1955. godine upravo zbog dolazaka većeg broja inozemnih posjetitelja. Broj domaćih turista, kao i njihov broj ostvarenih noćenja bio je i dalje znatno veći od stranih turista, dok su općenito svi turisti u Malinskoj boravili oko 13 dana.

Tijekom razdoblja od 1960. do 1990. godine, porasla je prosječna iskorištenost kapaciteta, izrazito u hotelskim objektima što je rezultiralo povećanom broju dolazaka turista. U prvom desetljeću promatranog razdoblja, Malinska je obnavljala postojeće i gradila nove hotelske objekte, dok je u drugom desetljeću povećan kapacitet kućne radinosti, što je promijenilo strukturu gostiju. Po broju hotelskih kreveta je Malinska zauzela prvo mjesto, a po broju smještajnih kapaciteta treće mjesto na otoku.

Tablica 6. Smještajni kapaciteti u Malinskoj i na otoku Krku 1960., 1980. i 1990. godine

Vrsta smještaja	Malinska						Otok Krk					
	1960.		1980.		1990.		1960.		1980.		1990.	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%	Broj	%
Hoteli i pansioni	300	24,4	1.850	44,7	1.606	31,5	840	13,3	5.430	24,2	6.173	16,47
Turistička naselja	-	-	282	6,8	587	11,5	-	-	701	3,1	1.097	2,93
Odmarališta	595	48,5	497	12	256	5,0	3.031	47,8	2.665	11,9	2.515	6,71
Kampovi	33	2,7	140	3,4	2.555	50,2	761	12	7.640	34	12.977	34,61
Privatni smještaj	300	24,4	1.368	33,1	90	1,8	1.706	26,9	6.032	26,8	14.712	39,24
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	0,04
Ukupno	1.228	100	4.137	100	5.094	100	6.338	100	22.468	100	37.490	100

Izvor: Turk, Helena, *Općina Malinska – Dubašnica*, Malinska, 2002., str. 58.

Iz Tablice 6. vidljivo je da je Malinska 1960. godine raspolagala sa 1.228 postelja, od čega je najveći broj postelja bio u odmorštima, čak 48,5 %. Tijekom 1980. godine, 44,5 % ukupnog smještajnog kapaciteta činio je hotelski smještaj s ukupno 1.850 postelja, dok je 1990. godine najveći broj pripadao kućnoj radinosti i činio je 50,2 % ukupnog smještajnog kapaciteta, odnosno 2.555 postelja.

Tablica 7. Turistički promet u Malinskoj 1960.,1970.,1980. i 1990. godine

Godina	Turisti		Noćenja			Prosječni boravak
	Ukupno	Strani	Ukupno	Strani	% stranih	
1960.	8.556	3.121	108.731	32.205	29,6	12,7
1970.	16.811	10.036	145.633	97.920	67,2	8,7
1980.	53.899	31.158	412.376	272.836	66,2	7,7
1990.	72.083	62.986	460.007	414.183	90,0	6,4

Izvor: Obrada autorice prema Turk, Helena, *Općina Malinska – Dubašnica*, Malinska, 2002., str. 60

Tablica 7. prikazuje turistički promet gdje je važno spomenuti da je Malinska 1960. godine, po prvi puta premašila brojku od 100 tisuća noćenja, odnosno iznosila je 108.731 noćenja. Tijekom godina, brojke su značajno rasle, stranih turista je bilo sve više, jedino se prosječan boravak smanjivao.

5.1.4. Faza oporavka i konsolidacije turističkog života

Godine 1991. dolazi do Domovinskog rata koji nije izravno utjecao na otok Krk, no turistički se promet tih godina znatno smanjio. Kapacitet smještajnih objekata je ostao isti, no dio je iskorišten u komercijalne svrhe, a dio za prihvata izbjeglica i prognanika tijekom ratnog događanja. Zakonom o pretvorbi društvenih poduzeća doneseno je rješenje o privatizaciji Haludova 22. prosinca 1993. Neprimjereno vrijeme, odnosno prisutnost Domovinskog rata, velik broj izbjeglica i prognanika, neformirana lokalna općinska samouprava, neki su od razloga propadanja Hotela Haludovo d.o.o., započeta 1996. godine.³⁷ Zbog dugogodišnjeg nefunkcioniranja hotelskog kompleksa pojavio se čitav niz kolateralnih žrtvi koji je najviše utjecao na zaposlenost radne snage i cjelokupnu turističku ponudu Malinske.

Tijekom razdoblja oporavka, odnosno stvaranja ponovnog ugleda Malinske, ulaže se u uređenje kupališta i brine se o zaštiti okoliša, te se u ekološke akcije uključuje i educira mlađe naraštaje. Zbog apartmanizacije ovog prostora, kupališni kapaciteti nisu dovoljni, što je rezultiralo odlaskom gostiju na plaže izvan Malinske. Proširenje turističke ponude bilo je neophodno za pružanje što boljeg doživljaja i udobnosti za vrijeme samog boravka gostiju. Stoga, obilježene su šetnice putokazima, uređene su biciklističke staze, organiziraju se manifestacije, izložbe, sve s ciljem upotpunjavanja turističke ponude. Danas, Općina Malinska – Dubašnica posluje sa sljedećim smještajnim objektima: hoteli (7), turističke agencije (7) i privatni smještaj, te ostali oblici smještaja. Hoteli u Malinskoj jesu:

- Hotel Adria***
- Hotel Malin*****
- Blue Waves Resort*****
- Hotel Pinia*****
- Vila Rova*****
- Vila Margaret*****
- Hotel Riva*****³⁸

³⁷ <https://sometimes-interesting.com/haludovo-palace-hotel/> (14.08.2023.)

³⁸ <https://www.visitmalinska.com/planiranje-putovanja/smjestaj-u-malinskoj/> (13.07.2023.)

5.2. Suvremena turistička obilježja Općine Malinska – Dubašnica

Različite turističke atrakcije i elementi koji privlače posjetitelje u ovoj destinaciji, čine suvremena turistička obilježja. Malinska nudi brojne prirodne ljepote, kao što su plaže prilagođene turistima s obitelji, ljubimcima ili starije životne dobi, šetnice, te staze za trčanje, biciklizam, planinarenje i drugo. Od kulturnih znamenitosti, izdvaja se nekoliko muzeja i galerija, te novosagrađeni Interpretacijski centar maritimne baštine „Duboak“, a razni sportski događaji, festivali, radionice i enogastronomska ponuda, obuhvaćaju turističku ponudu u ljetnim mjesecima. Izuzev toga, moderna turistička obilježja uključuju i inovativne turističke usluge poput održivog turizma, digitalnih aplikacija za putovanja, te raznih oblika zabave i rekreacije. Moglo bi se reći da suvremena turistička obilježja, igraju ključnu ulogu u privlačenju turista i stvaranju autentičnog iskustva destinacije.

5.2.1. Tradicija i običaji

Dubašljanska narodna nošnja pripada sredozemnom tipu narodnog ruha. Muška nošnja prepoznatljiva je po muškim crnim i bijelim hlačama, *bragešama*, s visećim urom, *kopinom* i nogavicama, *nogavnicama* do pola lista, koje na dnu imaju mali nesašiveni dio *šparić*.³⁹ Pamučna bijela košulja, koja se zove *košulja na grišpu* sastavni je dio nošnje, kao i prsluk, *koret*, preko kojeg se veže svileni rubac *facol starinskih koluri*. Na glavi se nalazi pletena crna ili modra kapa ili *klobuk*. Ženska narodna nošnja sastoji se od tri podsuknje čipkastog ruba koje se vide ispod suknje tijekom plesa, *tanca*, te također *košulje na grišpu*. Iznad podsuknji nalazi se *crna* nošnja od bedene i *črljena* štanpanica. Raznobojne *kurdelice* i crvene čarape, *kalcete*, *facoli* i bogat nakit, čine dubašljansku žensku nošnju živopisnom.

Sastavni dio dubašljanskog folklora je narodno pjevanje – kanat, sviranje na narodnom glazbalu – *sopelama* i narodni ples – *tanac*. Narodna svirka i ples izvodi se u jedinstvenom tijesnom intervalu, zbog čega ju je UNESCO uvrstio na prestižnu listu Svjetske nematerijalne baštine. Pučki ples *tanac* se sastoji od četiri djela: *korak*, *tanac na halop*, *prebir* i *tanac na versi*, vođen *sopcima* koji sviraju narodno glazbalo *sopela* s posebnom melodijom za svaki dio plesa. Kulturno – umjetnička udruga Dubašnica – Malinska djeluje od 1995. godine, te sudjeluje svake godine na Krčkom festivalu folklora, početkom lipnja, koji se održava svake godine u drugom

³⁹ Kremenčić, *Dubašljanske narodne nošnje*, 15.

mjestu na otoku. Isto tako, Dubašljanski folklor nastupa tijekom sezone za turiste nekoliko puta i predstavlja pravi hodajući etnografski muzej.⁴⁰

Slika 7. Dubašljanska narodna nošnja

Izvor: Krenenić, Damir. *Dubašljanske narodne nošnje*. Malinska, Kornić: Tiskara Velika Gorica, 2015., str. 51.

Narodni običaj koji se njeguje kroz stoljeća je dan natjecanja u trčanju dubašljanskih pastira za sirom, zvan *Sensa*. „Teć za sir“ nastao je iz usmjerenosti nekoć većeg broja stanovništva Dubašnice na stočarstvo, a ujedno je dobio ime po blagdanu Uzašašća Gospodnjega ili Spasovo. Održava se četrdesetog dana nakon Uskrsa, pridošenjem sira na oltar tijekom mise. Trči, odnosno *teće* se za sirom nakon svete mise dvije utrke između 200 do 300 metara, tako da svaki natjecatelj ima priliku dobiti sir. Nakon čega, nekoć seoski starješina, danas općinski načelnik, podijeli svakom natjecatelju sir uz malu gozbu ispred crkve svetog Apolinara u Bogovićima, te daljnjim slavljem u centru Malinske. Uz ovaj običaj povezani su i *Dani sira* koji traju tijekom cijelog tjedna u tjednu održavanja *Sense*. U ugostiteljskim objektima se nude razne vrste sireva, kao i bogata ponuda jela bazirana na sadržaju sireva.⁴¹

5.2.2. Turistička infrastruktura

Fizički objekti, kao i pružanje dobara i usluga Malinske koje su namijenjene pružanju usluga stranim turistima, čine turističku infrastrukturu. Osim smještaja i gastronomskog sadržaja, u

⁴⁰ <https://www.visitmalinska.com/o-malinskoj/tradicija-i-obicaji/dubaslanski-folklor/> (16.08.2023.)

⁴¹ <https://www.visitmalinska.com/o-malinskoj/tradicija-i-obicaji/sensa-dani-sira/> (16.08.2023.)

ovu skupinu se još ubraja prijevoz, usluge proizvoda i izleti.⁴² Malinska tijekom ljetnih mjeseci nudi mogućnost vožnje turističkim vlakićem s javno obilježenim voznim redom u svrhu razgledavanja ili rasterećenja prometa. U Malinskoj je parking podijeljen u dvije zone: prva parkirna zona obuhvaća centar Malinske kod tržnice Markat, ulicu Dražine, parkiralište u ulici Dubašljanska i ulici Obala, dok druga zona pokriva sva ostala parkirališta u Malinskoj.

Isto tako, pruža mogućnost najma skutera, glisera, kajaka, quadova i bicikli, a za ljubitelje adrenalinske vožnje raznoliku ponudu sportova na vodi. Usluge taksija i rent a car još su neki oblici mogućeg kretanja po Malinskoj. Turisti također imaju na raspolaganju mogućnost izleta turističkim brodovima koji voze cjelodnevne ture do obližnjih otoka uz razgledavanje, kupanje i pružanja usluge hrane i pića na brodu. Veća i bolja turistička infrastruktura unaprjeđuje turističku ponudu i bilježi rast atraktivnosti ovog mjesta.

5.2.3. Gastronomska ponuda

Različite manifestacije s bogatom ponudom tradicionalnih jela sve su češće, te je hrana kao svakodnevna potreba, povezana s mnogim ljudskim djelatnostima. Dubašljansku gastronomiju obilježava jednostavnost i bogatstvo okusa i mirisa. Svježa riba, jadranske lignje, škampi i školjke imaju posebno mjesto na jelovnicima uz kombinaciju sa začinskim biljem ovog kraja, a to su lovor, majčina dušica, ružmarin i vrijesak. Najvažniji sastojak svakog recepta je domaće maslinovo ulje.

Osim ribe, mesa ili začina domaći se obroci nadopunjuju jelima od domaćeg tijesta koje se nazivaju šurlice. To je tjestenina koja se ručno radi na iglu. Na otoku Krku svako mjesto ima svoj način pripreme, u kombinaciji sa krčkom janjetinom, plodovima mora, divljim šparogama i svježim ili sušenim namirnicama. Autohtoni otočki ovčji sir, izrađuje se po staroj obiteljskoj recepturi sa korištenjem suvremene opreme, te se najčešće poslužuje uz krčki pršut. Uz ovčji sir poznata je i ovčja skuta, sezonski proizvod koji nastaje u vrijeme mušnje, a može se nabaviti samo od travnja do kolovoza. U skupinu najukusnije vrste mesa u Hrvatskoj ubraja se krčka janjetina koja je poznati specijalitet u ovom području. Posebice je sušena janjetina *kaštradina*, koja se čuva za zimu. Što se slastica tiče, Malinska je poznata po kolaču od svježeg ovčjeg sira,

⁴² <https://hr.economy-pedia.com/11039349-touristic-infrastruktura#:~:text=Turisti%C4%8Dka%20infrastruktura%20je%20skup%20fizi%C4%8Dkih%20objekata%20i%20pru%C5%BEanje,sadr%C5%BEaji%2C%20prijevoz%2C%20usluge%20iznajmljivanja%20proizvoda%2C%20izleti%2C%20izme%C4%91u%20ostaloga>. (21.08.2023.)

koji se naziva *presnac*, kao i kroštule, frite, jednostavne pogače i domaći rafioli u zimskim mjesecima.⁴³

5.2.4. Analiza turističkog prometa

Prema podacima iz eVisitora, prikazana je službena statistika TZO Malinska – Dubašnica, po kapacitetima i zemljama, od siječnja do prosinca u 2022. i 2019. godini radi usporedbe prije pandemije COVID – 19, te kako izgleda turistički promet nakon djelovanja pandemije.

Tablica 8. Turistički izvještaj po kapacitetima u 2019. i 2022. godini

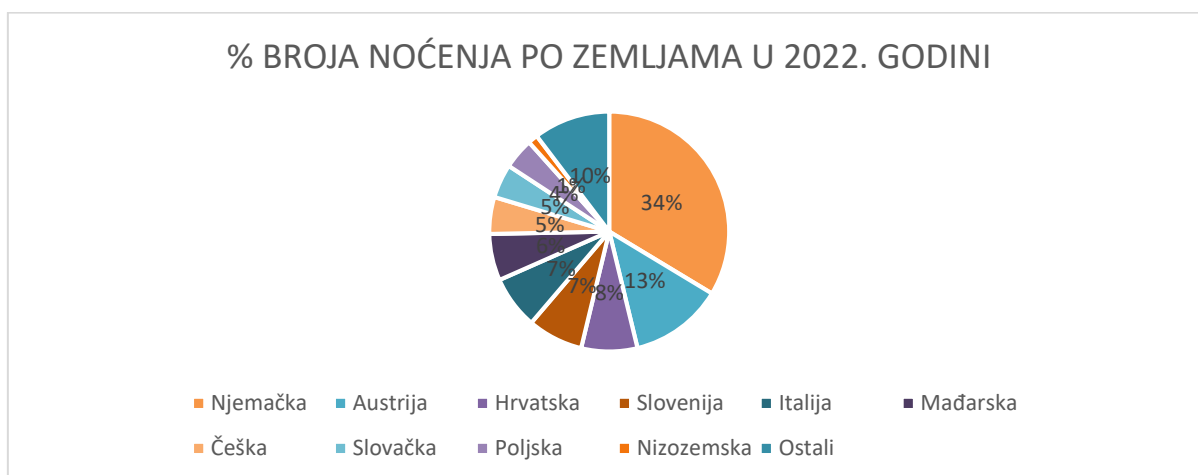
VRSTA SMJEŠTAJA		DOLASCI				NOĆENJA			
		DOMAĆI	STRANI	UKUPNO	%	DOMAĆI	STRANI	UKUPNO	%
HOTELI	2022.	3.932	27.115	31.047	24,70	8.784	122.733	131.517	13,13
	2019.	4.204	30.310	34.514	26,32	10.656	132.846	143.502	11,06
OBJEKTI U DOMAĆINSTVU	2022.	6.171	64.163	70.334	55,95	36.143	447.982	484.125	48,34
	2019.	6.429	61.942	68.371	52,15	41.784	430.404	472.188	36,39
KAMPOVI I OSTALI OBJEKTI	2022.	991	10.134	11.125	8,85	6.751	61.302	68.053	6,79
	2019.	1.810	12.154	13.964	10,65	9.933	69.809	79.742	6,15
NEKOMERCIJALNI SMJEŠTAJ	2022.	3.864	9.344	13.208	10,51	145.316	172.540	317.856	31,74
	2019.	5.322	8.941	14.263	10,88	280.736	321.411	602.147	46,41
SVEUKUPNO	2022.	14.958	110.756	125.714	100,00	196.994	804.557	1.001.551	100,00
	2019.	17.765	113.347	131.112	100,00	343.109	954.470	1.297.579	100,00

Izvor: <https://www.visitmalinska.com/statistika/statistika-2022-godina/>

Iz tablice se može iščitati kako najveći broj gostiju boravi u objektima u domaćinstvu, a najmanje u kampovima i ostalim objektima. Strani broj turista je znatno veći od domaćih turista, na što jasno upućuju podaci i u 2019. i u 2022. godini. U 2019. godini veći broj turista je dolazio u hotele, i to za 1,62 % više nego u 2022. godini, no broj noćenja se smanjio za 2,07%. Više od polovice stranih i domaćih turista, odnosno 55,95 % dolazaka se bilježi u objektima u domaćinstvu u 2022. godini, dok je u 2019. godini postotak manji za 3,8. Broj noćenja u 2022. godini za goste koji borave u objektima u domaćinstvu, veći je za 11,95 % u usporedbi sa 2019. godinom. Sveukupno gledano, u 2019. godini je zabilježen veći broj dolazaka, kao i veći broj

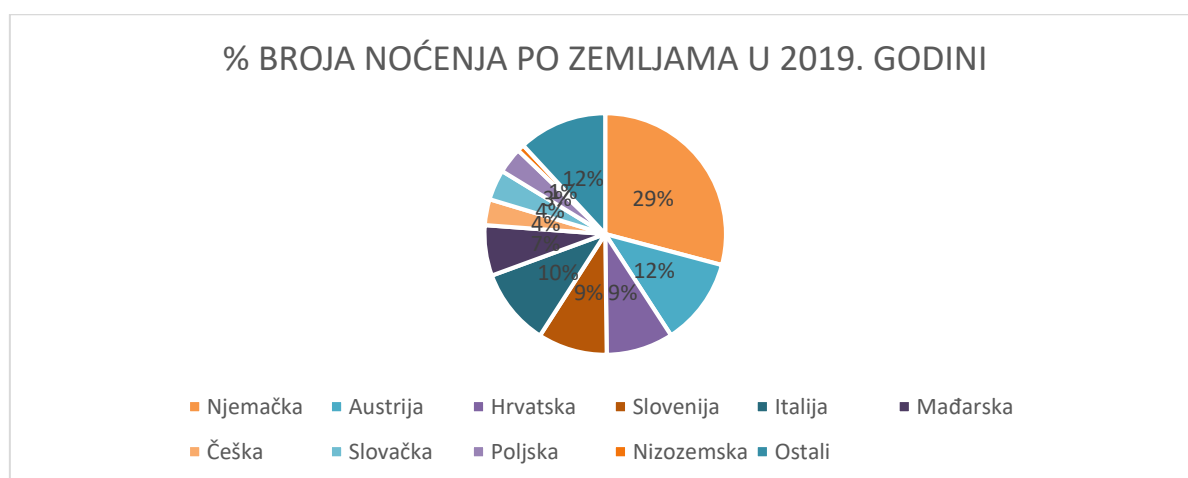
⁴³ <https://www.visitmalinska.com/malinska-za-sve/gastronomija/tradicionalna-kuhinja/> (18.08.2023.)

noćenja u usporedbi sa 2022. godinom, što bi značilo da se turizam još uvijek oporavlja od djelovanja pandemije.

Grafikon 1. Broj noćenja po zemljama, 2022. godina
Izvor: <https://www.visitmalinska.com/statistika/statistika-2022-godina/>

Grafikon 1. prikazuje države iz kojih turisti najčešće dolaze ovisno o broju noćenja. Najveći broj turista, čak 33,64 %, dolazi iz Njemačke, a prati ju Austrija sa 12,57 % noćenja u 2022. godini. Hrvatska, Slovenija i Italija imaju otprilike podjednak broj noćenja, oko 7 %, Mađarska 6,29 %, dok Češka, Slovačka i Poljska imaju oko 4,50 %. Najmanje noćenja je zabilježeno turistima iz Nizozemske s 1,32 %, dok države poput Švicarske, Belgije, BiH, Francuske, Švedske, Rumunjske, obuhvaćaju ostalih 10,33 %.

Grafikon 2. Broj noćenja po zemljama, 2019. godina
Izvor: <https://www.visitmalinska.com/statistika/statistika-2022-godina/>

Isto kao i u 2022. godini, najveći postotak noćenja, s 29,14 % je zabilježen turistima koji dolaze iz Njemačke, Austrija iznosi 11,69%, a prati ju Italija s 10,32 % i Slovenija s 9,29 %, kao i Hrvatska s 8,97 %. U 2019. godini zabilježen je veći broj turista iz Mađarske s obzirom na 2022. godinu i to za 0,48 %, dok su postotci zemalja poput Češke, Slovačke, Poljske i Nizozemske znatno manji u odnosu na 2022. godinu.

5.2.5. Plan razvoja turizma

Malinska je uglavnom turistička zona koja donosi brojne blagodati, ali i izazove i opasnosti. Razvijanjem turizma unaprjeđuje se turistička privlačnost, održivost i infrastruktura. Općina Malinska – Dubašnica omogućuje uvjete za visoku kvalitetu života i rada svojeg stanovništva, uz odgovorno rukovođenje javnim dobrima, kreirajući uvjete za razvoj društva i gospodarstva, s naglaskom na održivi razvoj turizma i njemu srodnim djelatnostima, koristeći se raspoloživom resursnom osnovicom i povijesnim nasljeđem, uvažavajući lokalne potrebe, globalne procese i suvremene trendove.

Najveći utjecaj na budućnost turizma utječu objekti izvan funkcije, posebice Haludovo, turistički sadržaji za cjelogodišnje poslovanje, motivi dolaska turista, nedovoljno iskorišteni potencijali za razvoj zdravstvenog, ruralnog, kulturnog, sportsko-rekreacijskog i nautičkog turizma, turistička valorizacija kulturnih dobra, nedovoljno inovativan i inventivan turistički proizvod, avio – gosti, zabavni sadržaj i noćni život, te nedovoljna atraktivnost ponude.⁴⁴

Usprkos tome, znatno se povećala kvaliteta turističkog sadržaja obalnog dijela Općine, odnosno uređenjem rive, trgova, produljenjem šetnica, te izgradnjom otvorenog vježbališta, nekolicinom sunčališta i malih plaža. Slijedi veliki projekt izgradnje luke Malinska procijenjen na oko 10,5 milijuna eura koji je trenutno u fazi dobivanja građevinske i okolišne dozvole koji će doživotno obilježiti izgled i razvoj Malinske.⁴⁵

⁴⁴ <https://www.malinska.hr/wp-content/uploads/2016/04/427.pdf> (28.08.2023.)

⁴⁵ Kraljić, *Glasilu Općine Malinska – Dubašnica; Naši zvoni*, 6.

Zaključak

Cilj ovog rada bio je prikazati osnovne čimbenika razvoja turizma i time promovirati turističko mjesto Malinska kao privlačnu destinaciju za turiste. Kroz detaljnu analizu ponude, uključujući prirodne ljepote, kulturnu baštinu, smještajne kapacitete i raznovrsne aktivnosti, predstavlja se širok spektar mogućnosti koje ova destinacija pruža posjetiteljima, uz osvrt na nastanak i početke turističkog razvoja radi većeg razumijevanja sentimentalne povezanosti stanovnika s ovim mjestom.

Naglasak je stavljen na identifikaciju potencijala za daljnje napredovanje turizma. Analizom trenutnih trendova u turizmu, oblikovati destinaciju radi zadovoljenja potreba suvremenih putnika s istovremenim očuvanjem autentičnosti. Informiranjem potencijalnih turista o obilju ponude Općine Malinska – Dubašnica, poticanje lokalnih dionika i donositelja odluka na daljnje strategije, osigurati će održivi i prosperitetan razvoj turizma u budućnosti.

Smještena uz more na sjeverozapadnoj strani otoka, Malinska ima najpovoljniju klimu u usporedbi s ostalim mjestima na otoku Krku, te pogled na Istru i Kvarner. Takav benefit joj pruža produljenje turističke sezone uz inoviranje turističkih sadržaja za vrijeme i izvan ljetnih mjeseci. Blizina grada Rijeke i aerodroma, nedovoljno je iskorištena u svrhu turističke povezanosti, odnosno količine linija i razvijanja raznih vrsta prometa.

Malinska kao mjesto, jedno je od rijetkih na otoku koje nema stari dio grada i bogatu povijest. Čini ju duga obala s čistim morem, bogatstvom zelenila i dvadesetak okolnih sela. S obzirom na okolnosti, trebala bi više razvijati i vrste turizma kao što su: agroturizam, avanturistički turizam, boat sharing, cikloturizam, kampiranje, nautički turizam, ribolovni turizam i ostali. Isto tako, gastroturizam je nedovoljno iskorišten s obzirom na ponudu tradicionalnih jela, bogatstvom plodova mora i ribe, te brojnim začinskim biljem.

Kroz kontinuirani niz godina, Općina Malinska – Dubašnica neprestano ostvaruje značajan napredak u cilju poboljšanja turističke ponude. S obzirom na veličinu i resurse, progres je vidljiv kroz različite projekte, inicijative i ulaganja, s jasnom svrhom da privuče i ugosti turiste na najbolji mogući način. Kontinuirani rad i volja za poboljšanjem turizma dovodi do prikazivanja Malinske kao reprezentativne i inovativne kvarnerske destinacije koja će zadovoljiti rastuće potrebe turista i pružiti im nezaboravno iskustvo.

Bibliografija

Babić, Ljubomir. *Geološki razvitak i građa otoka Krka: pregled*. Rijeka: Prirodoslovni muzej Rijeka, 2003.

Bolonić, Mihovil, i Ivan Žic Rokov. *Otok Krk kroz vjekove, 2. izd.* Zagreb: Kršćanska sadašnjost, 2002.

Bozanić, Anton. *Dubašnica; povijesne mjene, drevna župa i iseljenici u New Yorku*. Malinska: Općina Malinska – Dubašnica; Rijeka: Glosa d.o.o., 2014.

Dujmović, Perica, i Tomislav Galović. *Plovanska crikva Svetog Apolinara*. Rijeka: Glosa d.o.o., 2008.

Hamzić, Marta. *Promjene naseljenosti otoka Krka*. Zagreb: Ericsson Nikola Tesla d.d., 2020.

Kirinčić, Ivan. *Socijalno-geografska transformacija Općine Malinska - Dubašnica (I. dio)* Krk: Krčki zbornik 69, 2013.

Kirinčić, Ivan. *Socijalno-geografska transformacija Općine Malinska - Dubašnica (II. dio)* Krk: Krčki zbornik 70, 2014.

Kovačić, Ivan. *Otok Krk u Drugom svjetskom ratu 1941. – 1943*. Krk: Povijesno društvo otoka Krka, 2005.

Kraljić, Robert Anton, ur. *Glasiilo Općine Malinska – Dubašnica; Naši zvoni*. Rijeka: Glosa d.o.o., 2023.

Kremenić, Damir. *Dubašljanske narodne nošnje*. Malinska, Kornić: Tiskara Velika Gorica, 2015.

Radić, Milan. *Pozdrav iz Malinske*. Rijeka: Glosa d.o.o., 1994.

Radić, Milan. *Voljenoj vali – Razvoj turizma u Malinskoj*. Rijeka: Glosa d.o.o., 2009.

Sijerković, Milan. *Krk – blagost mora, dašak gora*. Krk, 2019.

Žgaljić, Josip, ur. *Krčki kalendar 2022*. Rijeka: Glosa d.o.o., 2022.

Internetski izvori

- <https://www.visitmalinska.com/> (18.11.2022.)
- <https://www.malinska.hr/> (18.11.2022.)
- <https://www.kvarnerski-otoci.hr/> (18.11.2022.)
- <https://hr.izzi.digital/> (20.06.2023.)
- <https://kisobran.uniri.hr/> (14.08.2023.)

- <https://sometimes-interesting.com/> (14.08.2023.)
- <https://hr.economy-pedia.com/> (21.08.2023.)
- <https://danas.hr/> (28.08.2023.)

Popis ilustracija

Tablice

Tablica 1. Stanovništvo prema starosti Općine Malinska - Dubašnica 2021. godine	11
Tablica 2. Broj isplovljenih brodova i iskrcanog tereta u tonama krajem 19. stoljeća	16
Tablica 3. Turistički promet Malinske 1928. godine	19
Tablica 4. Usporedni pregled turista i noćenja u Malinskoj i Baški od 1936. do 1940. godine	21
Tablica 5. Turistički promet u Malinskoj od 1947. do 1959. godine	26
Tablica 6. Smještajni kapaciteti u Malinskoj i na otoku Krku 1960., 1980. i 1990. godine	27
Tablica 7. Turistički promet u Malinskoj 1960.,1970.,1980. i 1990. godine.....	27
Tablica 8. Turistički izvještaj po kapacitetima u 2019. i 2022. godini	32

Grafikoni

Grafikon 1. Broj noćenja po zemljama, 2022. godina	33
Grafikon 2. Broj noćenja po zemljama, 2019. godina	33

Slike

Slika 1. Položaj Općine Malinska – Dubašnica	3
Slika 2. Grb Općine Malinska – Dubašnica	4
Slika 3. Naselja Općine Malinska - Dubašnica	13
Slika 4. Prvi smještajno – ugostiteljski objekt <i>Al cacciatore</i>	17
Slika 5. Hotel Strnad	19
Slika 6. Hotelski kompleks Haludovo	24
Slika 7. Dubašljanska narodna nošnja.....	30